

ТРАНСФОРМАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ПІДХОДІВ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОГО ТА ОСВІТНЬОГО ВИХОВАННЯ СЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ В УКРАЇНІ

TRANSFORMATION OF MANAGEMENT APPROACHES IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL EDUCATION OF NATIONAL GUARD OFFICIALS AT THE PRESENT TIME

Виховання службовців національної гвардії має орієнтуватися на педагогічне забезпечення формування особистості, яка володіє важливими якостями, покликанням до національної гвардії, що є носієм державної ідеології та яскравим зразком моральності особи. Цілі виховання мають бути виражені через такі об'ємні поняття, як професійна майстерність, культура, професійна етика. Виховання службовців національної гвардії повинно забезпечувати сучасне бачення в особистості службовця з позиції соціологічного підходу, а також сформульовані принципи, правила і умови цієї діяльності. Сьогодні проблема виховання виникла в процесі відповідного розвитку корпусу національної гвардії, її актуальність пов'язана з трансформацією соціальних характеристик. Будучи консервативним співтовариством, національна гвардія дбайливо ставиться до своїх традиційних соціальних характеристик, але в той же час досить сприйнятлива до інновацій, що визначає динамічний розвиток цілей виховання службовців національної гвардії. У вихованні службовців національної гвардії можна виділити спрямованість на гармонію соціальної, професійної та особистісної сторін життєдіяльності суб'єкта в специфічних умовах службового соціуму, забезпечення максимальної самореалізації професійних якостей, здібностей і потенціалів особистості у службовій справі, пріоритет ціннісних орієнтацій соціально-професійної групи та максимальну реалізацію потреб службовців національної гвардії. Процес виховання службовців національної гвардії стає ефективним тоді, коли він враховує, що його професіоналізм буде проявлятися й розвиватися у певних соціальних умовах, у системі соціальних зв'язків і відносин, характерних для службового соціуму. Ефективність виховання службовців національної гвардії досягається з максимальним урахуванням потенціалу службового соціуму, разом з розвитком його здатності адаптуватися до умов службової діяльності, увагою до гармонійного поєднання індивідуального і суспільно-значущого в ціннісних орієнтаціях, потребах та інтересах.

Виховання службовців національної гвардії можна розглядати як цілеспрямований процес педагогічної підтримки їх становлення, результатом якої є професіоналізм, що виявляється і формується в специфічних умовах службового соціуму. Результатом виховання має стати стійка інтегративна якість особистості, що забезпечує виконання службовцем національної гвардії свого службового обов'язку, особистісну і професійну самореалізацію у службовій діяльності, освоєння ролі та побудову життєво важливої системи соціальних зв'язків та відносин у професійному середовищі й у відкритому соціумі.

Ключові слова: національна гвардія, управлінські підходи, службовці, виховні процеси, освіта, професійне середовище, соціум, субкультура.

The education of employees of the National Guard should be focused on pedagogical support for the formation of a person who has important qualities, a vocation to the National Guard, which is the bearer of state ideology and a shining example of morality. The goals of education should be expressed through such three-dimensional concepts as professional skills, culture, professional ethics. The education of employees of the National Guard should provide a modern vision of the personality of the employee from the standpoint of the sociological approach, as well as the principles, rules and conditions of this activity. Today the problem of education arose in the process of appropriate development of the National Guard, its relevance is associated with the transformation of social characteristics.

Being a conservative community, the National Guard takes care of its traditional social characteristics, but at the same time is quite receptive to innovation, which determines the dynamic development of the goals of education of the National Guard. In the education of employees of the National Guard can be identified focus on harmony of social, professional and personal aspects of the subject in the specific conditions of the service society, ensuring maximum self-realization of professional qualities, abilities and potentials of the individual in office, priority values of socio-professional group and maximum realization needs of the National Guard.

The process of educating members of the National Guard becomes effective when it takes into account that its professionalism will be manifested and developed in certain social conditions, in the system of social ties and relations characteristic of the service society. The effectiveness of education of the National Guard is achieved with maximum consideration of the potential of the service society together with the development of its ability to adapt to service, attention to the harmonious combination of individual and socially significant in values, needs and interests.

The education of employees of the National Guard can be considered as a purposeful process of pedagogical support for their formation, the result of which is professionalism, which is manifested and formed in the specific conditions of the service society. The result of education is a stable integrative quality of personality, which ensures the performance of the National Guard employee, personal and professional self-realization in service, mastering the role and building a vital system of social relations in the professional environment and in an open society.

Key words: national guard, managerial approaches, employees, educational processes, education, professional environment, society, subculture.

УДК 351.84:35.072.2:342.5 (477)
DOI <https://doi.org/10.32843/ptm2663-5240-2021.25.19>

Пурнак В.П.

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Постановка проблеми у загальному вигляді. Процес виховання службовців національної гвардії в сучасних умовах все більш набуває соціального контексту, а одним з ефективних шляхів подальшої розробки проблеми виховання службовців національної гвардії внаслідок цього стає створення систем соціального виховання. Це не альтернатива наявним виховним системам, а погляд на можливість їх розвитку внаслідок нових завдань, змісту, форм і методів. Соціальність, як риса сучасного виховання, полягає в трансляції соціальної культури, збереженні соціальних традицій, розвитку духовних та матеріальних цінностей. Виховання службовців національної гвардії забезпечує уособлення цілеспрямованого формування особистості, що приводить до найбільш повної самореалізації в певній системі соціальних зв'язків і відносин, розкриття її індивідуальних потенціалів і можливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження останніх років показують, що теорія соціалізації службовців національної гвардії постійно розвивається, але єдиного розуміння як цього явища, так і завдань виховання майбутніх службовців національної гвардії, яке б його забезпечувало, поки ще немає. Становлення службовців національної гвардії виділяється як окремий об'єкт педагогічних досліджень у зв'язку зі специфікою службової діяльності та військової освіти, що визначають його унікальність. Дослідження у сфері виховання службовців національної гвардії незмінно виділяють їх в особливу категорію суб'єктів виховання, що, з одного боку, пов'язано з роллю національної гвардії у державі, а з іншого боку, з наміром пов'язати із службово-професійною діяльністю все своє життя, шукати в ній можливості особистісної та професійної самореалізації [3].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Визначаючи сутність і структуру виховання у національній гвардії, необхідно звернутися до факторів професійного становлення, до яких, зокрема, слід віднести: здатність виконувати свої професійні обов'язки; постійно розвиватися і активно проявляти професійно важливі якості особистості; удосконалювати систему професійно-службових зв'язків. Професіоналізм є інтегральною особистісною характеристикою суб'єкта службово-професійної діяльності, що об'єднує компоненти різної природи і рівня складності, розкривається як результат професійного становлення [1]. Крім формування професійно важливих якостей особистості, виховання спрямоване на забезпечення процесів професіоналізації та соціалізації національних гвардійців.

Мета статті полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні трансформації управлінських підходів у системі професійного та освітнього виховання службовців національної гвардії на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегія сучасного розвитку національної гвардії повинна полягати в одночасному розвитку всіх системних компонентів службово-професійної діяльності [5]. Сутність виховання службовців національної гвардії полягає у цілеспрямованому процесі, який підтримує професійне становлення особистості внаслідок індивідуалізації виховних впливів, діагностики професійного становлення, визначення індивідуальних траєкторій розвитку особистості, а також організованого освоєння системи соціальних зв'язків та відносин, характерних для цієї професії.

Існує низка проблемних питань виховання службовців національної гвардії, які повинні бути поставлені та вирішені у зв'язку з необхідністю його професійного становлення й соціалізації в процесі службової діяльності. Отже, повинно відбуватися зростання здатності розвивати професійну діяльність, особистісна і професійна самореалізація, продуктивні, якісні зміни особистості, її професійно важливі якостей та суб'єктної позиції, світогляду і концепції самореалізації. Становлення службовця національної гвардії уособлює процес розвитку його професійно-особистісних якостей, службової спрямованості особистості, адаптації у професійному середовищі, внаслідок чого забезпечується можливість виконання службового обов'язку.

Рушійними силами виховання службовців національної гвардії є процеси, які ефективні лише у спеціально організованих виховних системах та здійснюються шляхом самовизначення, самовдосконалення, самоосвіти, самосвідомості, самореалізації, що сприяє формуванню позитивного ставлення до служби. Службовець національної гвардії такий же учасник і творець соціальних відносин, як і будь-який інший член суспільства, але особливі умови професійної діяльності та перш за все добровільна відмова від низки свобод на користь держави, необхідність свідомо ризикувати своїм життям і здоров'ям, надане легітимне право застосування сили значно змінюють параметри його соціалізації.

Виховання службовців національної гвардії повинно забезпечувати власну активність особистості у виховних процесах, що може бути позиціонуванням особистості в оточуючому їй світі. Загальною для всіх є вимога якісних змін особистості в дуже стислі терміни, обмежені етапом професійної службової освіти, що

задає параметри інтенсивності виховання. Окрім цього, важливим є використання психологічних аспектів розвитку особистості, педагогічної підтримки професійного становлення, допомоги у вирішенні індивідуальних труднощів і протиріч, пошуку шляхів особистісної самореалізації в професії та розвитку власної активності особистості.

Виховання службовців національної гвардії має соціальну спрямованість, а саме розширення кола виховання, паралельне формування соціальних якостей особистості, корекція світогляду молодих людей, оновлення професійного виховання, подолання ізоляції та допомоги в інтеграції у відкритий соціум, формування життєво важливих соціальних зв'язків. Соціальні підходи у сучасному професійному вихованні службовців національної гвардії полягають у використанні різноманіття потенціалу службового соціуму, освоєнні особистістю досвіду соціальних відносин, відповідності вимогам соціально-психологічних завдань.

Через виховання службовців національної гвардії розкривається організація цього процесу, що забезпечує їх становлення та досягнення професіоналізму, а в основі закономірностей лежать формування і розвиток особистості. Педагогічні закономірності трансформуються специфікою і предметом службової діяльності, вони динамічні та вимагають уточнення у зв'язку з кожним новим виховним завданням [2]. Цей характер має закономірний зв'язок між суспільними відносинами, в яких бере участь національна гвардія, що виявляється через ставлення до національної гвардії в суспільстві, престиж службовців національної гвардії.

На цей час факторами, котрі закономірно впливають на виховання службовців національної гвардії, є складна геополітична ситуація, що відроджує в суспільстві захисну свідомість у зв'язку з появою реальних загроз національній безпеці, підйом національної самосвідомості, патріотизму і спроби формування національної ідеології, позитивні зміни характеру служби в національній гвардії, забезпеченості та соціального захисту службовців національної гвардії.

В організації виховання слід врахувати і негативні фактори, зв'язок між характером службово-професійної діяльності, умовами середовища, особистими відносинами. Особливу увагу при цьому звернено на формування виховного поля, насиченого цінностями служби в нацгвардії, поведінкового, інформаційного та іншого оточення, що сприяє вихованню службовців національної гвардії.

Разом з даною закономірністю слід згадати зв'язок, наявний між окремими сторонами особистості службовця національної гвардії, що зумовлює зміну професіоналізму загалом, а в процесі виховання має місце єдність виховних і психічних явищ. Логіка такого підходу вимагає насичення навчальних завдань виховним контентом, а самі результати освітньої діяльності не можуть бути розглянуті у відриві від особистості службовця національної гвардії. Виконання вимог виховання є досягненням соціально-особистісної компетентності, на яку повинні бути спрямовані зусилля педагогічного колективу і особисті зусилля службовців національної гвардії.

Також цей підхід розширює можливості виховання службовців національної гвардії, формою якого стають навчальні заняття і позанавчальна повсякденна практика. При цьому виховні системи забезпечують міждисциплінарні зв'язки у навчанні та вихованні, а також єдність всіх складників освітнього процесу. Освітні процеси стають все більш відкритими, службовець національної гвардії не ізолюваний від зовнішнього світу, він фактично живе в умовах відкритого соціуму, а отже, вплив на його особистість неможливо локалізувати.

У структурі службової спрямованості особистості службовців національної гвардії можна виділити переважаючі мотиви, цінності, ідеали і переконання, інтереси та схильності, елементи світогляду та інші якості, властиві на різних рівнях організації особистості [4]. Важливими є повноцінне уявлення про себе як суб'єкта службової діяльності, усвідомлення перспектив особистісної самореалізації, педагогічний супровід, допомога у вирішенні проблем і труднощів, що виникають під час формування ставлення до фаху службовців національної гвардії. Корпус національної гвардії має високу ціннісно-орієнтаційну єдність, тому проблема виховання службовців національної гвардії в будь-якій ситуації набуває ціннісний аспект.

Якщо орієнтуватися на один з процесів всередині становлення службовців національної гвардії, професіоналізм виглядає динамічним явищем, ключовим компонентом вважається розвиток здатності виконувати свої обов'язки, яка стосовно діяльності службовців національної гвардії є пріоритетом над інтересами особистості. Ці компоненти, звичайно, не охоплюють всіх процесів всередині становлення службовця національної гвардії, але є найбільш важливими і доступними для соціально-професійного виховання службовців національної гвардії. Специфіка діяльності національної гвардії, хоча і не змінює структуру виховання

принципово, вносить певні корективи в її зміст, внутрішні зв'язки.

Організація педагогічного супроводу виховання службовців національної гвардії підтримує й іншу загальну закономірність, яка відобразить зв'язок між ефективністю виховання і урахуванням індивідуального підходу у вихованні. У вихованні потрібно максимально використовувати тенденцію посилення прикладного і практичного навчання, збільшення практики та стажувань, відновлення контактів зі службовими частинами. Удосконалення форм і методів виховання службовців національної гвардії, перегляд традиційної методології виховної роботи визнаються ключовими напрямками.

Висновки. Особливістю виховання службовців національної гвардії у відкритому освітньому середовищі є самостійний і вільний вибір освітнього контенту, до якого виховна система навчального закладу ще не звикла. Розвиток відкритого освітнього простору є однією з найбільш значущих інновацій, яка не може не враховуватися в організації соціально-професійного виховання службовців національної гвардії. Перед соціально-професійним вихованням службовців національної гвардії виникає завдання організації виховної взаємодії у відкритому освітньому середовищі.

Актуальною потребою є цілеспрямоване формування колективів національної гвардії, де панують взаємини і норми, характерні для корпусу національної гвардії. Важливими є зумовленість виховання характером суспіль-

них відносин, в яких беруть участь службовці національної гвардії, зв'язок результатів виховання з характером і умовами службової діяльності та системою соціальних зв'язків і відносин, визначальний вплив колективів національної гвардії на процес і результат виховання. У структурі виховання необхідна захопленість професією, мотивація до високих досягнень, прагнення до розвитку, майстерність і творчість, відсутність професійних деформацій, психологічна ціна досягнень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ковтун Ю.В. Патріотичне виховання військовослужбовців як основа становлення української національної еліти. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. Вип. № 1 (83). С. 28–32.
2. Маковчук Ф.Ф. Військова служба правопорядку у Збройних Силах України: сьогодення та перспективи розвитку. *Наука і оборона*. 2011. № 1. С. 25–31.
3. Мандрагеля В. А. Пропозиції до «Концепції ідеологічного виховання в Збройних Силах України». Київ : Науковий центр гуманітарних проблем в ЗСУ, 2014. 17 с.
4. Парубчак І.О. Сутність і роль соціального діалогу як інституційного напрямку в соціальній політиці держави. *Публічне урядування: збірник*. 2016. № 1 (2). Київ: ДП Видавничий дім «Персонал», 2016. С. 61–70.
5. Федоренко В.В. Військово-правове виховання військовослужбовців в умовах проведення антитерористичної операції в контексті соціально-філософського аналізу. *Практична філософія*. 2015. № 4. С. 72–80.